

ЗАКСЕНГАУЗЕН (Sachsenhausen) — нацистський концентраційний табір. Створ. 1936 побл. м. Оранієнбург за 30 км на Пн. від Берліна для утримування політ. противників режиму, церков. діячів, євреїв, кримінал. злочинців, душевнохворих та ін. (розрах. на 50 тис. осіб). З поч. 2-ї світової війни від 1939 у З. ув'язнювали військовополонених та політ. діячів окупов. країн. Нацист. керівництво вважало З. зразковим табором, тому від 1938 тут знаходилося гол. упр. концтаборів. Від 1942 він мав 53 відділи та велику кількість робочих команд. В'язні З. працювали на багатьох пром. підприємствах, зокрема металург. і авіабуд. заводах; нацисти випробовували на них дію засобів масового знищення (ядів, отруй. газів), відпрацьовували методи масових страт, перевіряли дію нових мед. препаратів. У серпні 1941 сюди привезли бл. 18-ти тис. перших рад. військовополонених, яких невдовзі розстріляли, згодом — ще 8 тис. (переважна більшість померла від голоду). Загалом через З. пройшло понад 200 тис. в'язнів із 27-ми країн. Понад 100 тис. з них знищено, зокрема кілька десятків тисяч рад. військовополонених. 1942–44 у таборі були ув'язнені **С. Бандера** та ін. провідні діячі ОУН, 1944 загинув **О. Ольжич**. Незважаючи на суворий режим, в'язні створили осередки Руху Опору, які організовували акції саботажу, готували втечі. З наближенням рад. армії 21 квітня 1945 адміністрація табору відправила 33 тис. ув'язнених під

охороною пішим маршем до узбережжя Балт. моря. 29 квітня їх звільнили рад. й амер. військ. підрозділи (у ході т. зв. маршу смерті загинуло 6 тис. осіб). Тер. З. звільнена 22 квітня рад. і польс. частинами. У серпні 1945 — березні 1950 тут розташовувався рад. табір для інтернованих, у якому утримували нацист. парт. функціонерів, а також захоплених у Німеччині іноз. громадян, звинувачених у співпраці з нацистами (серед них — бл. 3,5 тис. вояків Рос. визв. армії генерала А. Власова). 1961 на тер. З. відкрито мемор. комплекс, 2001 — музей історії рад. табору для інтернованих.

Рекомендована література

1. Незримый фронт. Воспоминания бывших узников концлагеря «Заксенхаузен». Москва, 1961;
2. Датнер Ш. Преступления немецко-фашистского вермахта в отношении военнопленных во второй мировой войне / Пер. с польс. Москва, 1963;
3. H. Naujoks. Mein Lebel im KZ Sachsenhausen 1936–1942. Erinnerungen des ehemaligen Lagerältesten. Köln, 1987;
4. 1989;
5. G. Finn. Sachsenhausen 1936–1950: Geschichte eines Lagers. Bad Münstereifel, 1988;
6. L. Szalet. Baracke 38. Berlin, 2006.

Р. В. Пилипчук

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Заксенгаузен / Р. В. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-14705>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).